

Γενοκτονία των Ελλήνων του Πόντου και εξελίξεις στην Τουρκία

■ ΤΟΥ Φόρη Πεταλίδη*

Τα καραβάνια των προσφύγων κυρίως από την Συρία και από την Εγγύς Ανατολή, που αναζητούν στη σημερινή εποχή καταφύγιο στην Ευρώπη, δεν είναι κάτι καινούργιο. Απλώς, στη σημερινή εποχή αλλάζει ο τόπος. Στις αρχές του περασμένου αιώνα, το ίδιο δράμα έζησαν οι Έλληνες της Μικρασίας και ιδιαίτερα του Πόντου, οι Αρμένιοι, οι Ασσυροχαλδαίοι... Το Ανατολικόν Ζήτημα δεν λύθηκε στις αρχές του περασμένου αιώνα, αλλά το ζούμε και σήμερα. Και πάλι οι ζώνες επιρροής των μεγάλων δυνάμεων, τα κοιτάσματα πετρελαίου και η εκμετάλλευσή τους, καθορίζουν την μοίρα των λαών.

Και οι μοίρα των Ελλήνων του Πόντου ήταν σχεδόν προδιαγεγραμμένη. Αν και έζησαν για περισσότερο από 3.000 χρόνια και δημιούργησαν στον Εύξεινο Πόντο έναν εξαιρετικό πολιτισμό, βρέθηκαν στην δύνη των εξελίξεων, όπου τα συμφέροντα των μεγάλων δυνάμεων συνέκλιναν με εκείνα του ανερχόμενου πολιτικού της ηττημένης Τουρκίας, του Μουσταφά πασά, ο οποίος μαζί με τους νεότουρκους, εφάρμοσε το σύνθημα «Η Τουρκία στους Τούρκους», όπου δεν χωρούσε ο ελληνισμός του Πόντου και της Μικράς Ασίας. Ο συστηματικότερος διωγμός των Ελλήνων του Πόντου άρχισε το 1918, ουσιαστικά με την λήξη του πρώτου παγκοσμίου πολέμου και τον Μουσταφά πασά, να αποβιβάζεται στην Σαμψούντα του Πόντου και να αρχίζει με τον στενό συνεργάτη του, τον αιμοσταγή Τοπάλ Οσμάν, την σφαγή των Ελλήνων του Πόντου, σκοτώνοντας εν ψυχρώ γυναίκες, γέρους και παιδιά, αφού πρώτα τους μάζευε μέσα σε εκκλησίες και σχολεία, βάζοντάς τους ζωντανούς φωτιά.

Οι επιζήσαντες πρόσφυγες της πρώτης γενιάς περιγράφουν εκατοντάδες περιπτώσεις ομαδικών σφαγών και βιασμών νέων κοριτσιών, οργανωμένες από το ίδιο το οθωμανικό και τουρκικό κράτος, τις οποίες όμως εκτελούσαν με κεντρική καθοδήγηση σώματα ένοπλων ατάκτων τσετών. Και επειδή είχε προηγηθεί η εξολόθρευση 1.500.000 Αρμενίων και υπήρχαν φωτογραφικά ντοκουμέντα, η σφαγή και ο θάνατος των Ελλήνων του Πόντου, έγινε πιο συστηματικά. Το έγκλημα δεν έπρεπε να έχει τεκμήρια και έτσι δεν έχει αποτυπωθεί τίποτε, παρά μόνον στις μνήμες των επιζήσαντων. Και το σχέδιο προέβλεπε την εξορία του πληθυσμού από τα παράλια του Ευξείνου Πόντου, στην Ανατολία, στο σημερινό Κουρδιστάν, στις ατέλειωτες πορείες θανάτου, στα «αμελέ ταμπουρού», δηλαδή στα τάγματα εργασίας, από τα οποία ελάχιστοι επέζησαν. Όπως χαρακτηριστικά ανέφερε ο αείμνηστος ιστορικός του πανεπιστημίου της Βιέννης, Πολυχρόνης Ενεπεκίδης, ο οποίος μελέτησε τα αρχεία της Αυστροουγγαρίας, συμμάχου της Οθωμανικής

Ο Γιάννης – Βασίλης Γιαϊλαλι, ο οποίος κρατείται στις τουρκικές φυλακές

Αυτοκρατορίας, δεν είχαμε ένα Άουσβιτς, αλλά ένα «Άουσβιτς εν ροή», μιας και οι εκτοπισμένοι δεν είχαν τελικό προορισμό, αλλά υπέμεναν μαρτύρια πεζοπορίας σε κρύο και ζέστη, με μοναδικό στόχο να πεθάνουν.

Κι αν οι επιζήσαντες πρόσφυγες που σκόρπισαν σε όλη τη γη και κυρίως στην Ελλάδα, ξεριζωμένοι από τον τόπο που γεννήθηκαν και προσπάθησαν στην πρώτη και δεύτερη γενιά να ριζώσουν στον τόπο τους και να δημιουργήσουν, η τρίτη και η τέταρτη γενιά προσφύγων, αναζητήσαν την ιστορική αλήθεια και τα ακούσματα του παππού και της γιαγιάς, έγιναν ιστορική γνώση και αναζήτηση της αλήθειας. Και έτσι άρχισε η αυτογνωσία και ο διαρκής αγώνας για την αναζήτηση του τι πραγματικά συνέβη και η πολιτική διεκδίκηση για την αναγνώριση της γενοκτονίας των Ελλήνων του Πόντου, στην οποία πρωτοστατούσαν ιστορικοί, ερευνητές, σωματεία και ομοσπονδίες Ποντίων, στην Ελλάδα και το εξωτερικό. Υπήρχε όμως και αντίδραση, εκτός από το τουρκικό κράτος, και από μερίδα του ελληνικού πολιτικού συστήματος, που αν και ομοφώνως αναγνώρισε τη γενοκτονία των Ελλήνων του Πόντου το 1994 από την ελληνική Βουλή, ακόμη και σήμερα κάποιοι δεν αποδέχονται αυτήν την πραγματικότητα.

Κοινοβούλια της Σουηδίας, της Αρμενίας, της Κύπρου, πολιτείες στις ΗΠΑ, στην Αυστραλία, αλλά και η κορυφαία στο είδος της η Διεθνής Ένωση Ακαδημαϊκών για τις Γενοκτονίες, αποφάνθηκαν ότι το έγκλημα που έγινε σε βάρος των Ελλήνων του Πόντου, της Ανατολής και των Αρμενίων, Ασσυροχαλδαίων, είναι Γενοκτονία και ως τέτοια πρέπει να αντιμετωπίζεται. Η Τουρκία που είναι συνέχεια της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας, όπως υποστηρίζουν και πολίτες

Ο Ταμέρ Τσιλιγκίρ στο φεστιβάλ νεολαίας της Ομοσπονδίας Συλ. Ελλήνων Ποντίων στην Ευρώπη στο Γκόπινγκεν της Γερμανίας, με την εφημερίδα *Εύξεινος Πόντος* που έχει πρώτο θέμα τη γενοκτονία

της, πρέπει να κοιτάξει πίσω στο παρελθόν της και να προχωρήσει στην αναγνώριση της γενοκτονίας, εάν θέλει να συμφιλιωθεί με την ιστορία της και οι νέες γενιές να μην κουβαλάνε το στίγμα του γενοκτόνου λαού. Και είναι χρέος των πολιτισμένων λαών να πιέσουν σε αυτήν την κατεύθυνση, γιατί η αναγνώριση της γενοκτονίας δεν εντάσσεται στο πλαίσιο των ελληνοτουρκικών σχέσεων, αλλά είναι θέμα απόδοσης δικαιοσύνης στο ζήτημα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Βεβαίως η Τουρκία αρνείται να αναγνωρίσει τη Γενοκτονία, γιατί οι πράξεις Γενοκτονίας δεν παραγράφονται. Όμως και μέσα στην Τουρκία υπάρχουν χιλιάδες πολίτες που αναζητούν την αυτογνωσία τους

και ορισμένοι από αυτούς είναι ο Ταμέρ Τσιλιγκίρ με καταγωγή από τη Λιβερά του Πόντου που ζει στην Ελβετία και μετά από έρευνες έγραψε βιβλίο στην τουρκική γλώσσα, όπου τεκμηριώνει με τουρκικές πηγές το έγκλημα που έγινε σε βάρος των Ελλήνων του Πόντου, όπως επίσης και ο Γιάννης Βασίλης Γιαϊλαλι, με καταγωγή από τον δυτικό Πόντο, ο οποίος βρίσκεται αυτές τις ημέρες στις τουρκικές φυλακές, γιατί υποστηρίζει δημοσίως τη γενοκτονία των Ελλήνων του Πόντου.

* Ο Φόρης Πεταλίδης είναι δημοσιογράφος, διευθυντής της εφημερίδας *Εύξεινος Πόντος*

EPT
open

www.ertopen.com

ΕΛΕΥΘΕΡΗ ΦΩΝΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΑ

106.7 FM